Kelionės privalumai

- Didžiausia šios kelionės privilegija - galimybė aplankyti Mustangą, į kurį užsieniečių srautai lig šiol ribojami. **GRŪDA** su partneriais pasirūpina visais formalumais ir sutvarko dokumentus, tad keliautojams nereikia rūpintis, kaip patekti į šį uždarą, atokų kalnuotąjį regioną.
- **GRŪDOS sukurta** programa neapsiriboja vien Mustango pažinimu: lankomi ir patys istoriškiausi bei vaizdingiausi Nepalo miestai. Tad viena kelionė sujungia net du kraštus – populiaruųjį Nepalą ir buvusią Mustango karalystę.
- Tai – labai intelektuali ir dvasiškai pakylėjanti kelionė, kurios metu bus galimybė giliau pažinti net dvi religijas – hinduizmą bei Tibeto budizmą.
- Išskirtinis kelionės akcentas – Tibeto budistų **Tidži festivalis***. Tai – spalvinga, kupina hipnotinių ritualų, sakralių šokių, magiškos muzikos bei metafizinių ir mitologinių pavidalų šventė ir sielai, ir akims.
- Tai – ypač vaizdinga, debesis liečianti kelionė, kurios maršrutas vingiuoja nuo nuostabaus Katmandu slėnio, supamo šilkinių Himalajų, ir horizontų, kuriuose boluoja aukščiausios pasaulio viršūnės, iki ekstremalių Tibeto plokščiakalnio peizažų su nedideliais kaimais. Tad didesnė maršruto dalis bus svajonės išsipildymas išsiilgusiems laukiniškumo ir ramybės.
- Programa pilna skirtingų patirčių, vėdinančių protą bei raminančių arba žvalinančių kūną, pavyzdžiui, raftingas kalnų upe, gongų vakaras, nepaliečių amatų dirbtuvės.
- Visi viešbučiai ir svečių namai kruopščiai atrinkti **GRŪDOS** kelionių ekspertų.
- Jūsų patogumui net poroje miestų miegosite tuose pačiuose viešbučiuose/svečių namuose po 2 naktis: Lomantange, Pokaroje ir Katmandu. Patyrę keliautojai žino, kaip smagu keltis, kai ryte nereikia krautis lagamino.
- Į kelionės kainą įskaičiuoti net 6 pietūs ir 6 vakarienės, ekskursinė-pramoginė programa ir visi lankomi objektai.
- Didelė **GRŪDOS** kelionių į Nepalą organizavimo patirtis. Patikimi ir patikrinti ilgamečiai partneriai Nepale.
- Kvalifikuoti angliškai kalbantys vietos gidai, paslaugus ir dėmesingas vietos personalas.
- Profesionalus kelionės vadovas iš Lietuvos.
- **GRŪDOS kelionės į TIBETĄ - NEPALĄ - BUTANĄ nuotraukų albumas (nuotraukos K.Artūro).**
- **Kelionės į NEPALĄ nuotraukų albumas (nuotraukos G. Eglės).**

Kelionės aukso fondas

Nepalas

- **Durbaro aikštė** – centrinė Nepalo sostinės Katmandu aikštė, apaugusi jaukiomis hinduistinėmis šventyklomis ir valdovų rūmais.
- **Pašupačio šventykla** – į UNESCO paveldą įtraukto milžiniško hinduistinių šventyklų komplekso pasididžiavimas. Ši viena pagrindinių Nepalo hindų šventaviečių skirta šalį globojančiai dievybei, Šivos inkarnacijai – Pašupačiui. Čia atsidūrę, pajusite itin stiprią religinę energiją ir archainių ritualų jėgą.
- **Baudanato stupa** – UNESCO paveldo objektas, viena didžiausių pasaulyje stupų ir viena pagrindinių Nepalo budistų kulto vietų. Ši 36 metrų aukščio šventovė dabar stūkso vidury ratu einančios prekybos ir kavinių gatvės ir yra tarytum budistinė Katmandu širdis.
- **Patanas** – kitaip – Lalitpuras, „Grožio miestas", tradicinių amatų centras nuo senų laikų. Šventus jausmus ir estetinę nuostabą žadina keliaaukščių senovinių šventyklų, apvalių stupų ir įmantrių iki mažiausių dekoro detalių bokštelių, karališkųjų rūmų, darniai išsibarsčiusių aplink centrinę aikštę, ansamblis.
- **Baktapuras** – senasis „Atsidavusiųjų miestas", išlaikęs savo prabangioje, sakralioje architektūroje (UNESCO paveldas) bei gatvių atmosferoje būtąjį laiką ir autentišką žavesį. Baktapure pasivaikščiosite po centrinę aikštę, apžiūrėsite garsiausias ją juosiančias šventyklas, Mallų dinastijos rūmus, pasakiškus Auksinius vartus, o ekskursiją pabaigsite amatininkų dirbtuvėse.
- **Pokara** – vartai į Anapurną, didžiųjų alpinistinių žygių bei kelionės į Mustangą pradžia. Šis miestas pasižymi įstabiu grožiu, kurį paišo slėnyje telkšantys dangaus melsvumo ežerai, juose romantiškai besisupančios valtys, tolumoje stūksančios didingos kalnų smailės. Šioje kelionėje Jums suteiksime galimybę Pokarą pažinti ir pagal **GRŪDOS** sukurtą programą, ir vieną dieną skirsime Jūsų savarankiškam laiko praleidimui šioje „ežerų karalienėje".
- **Tarptautinis kalnų muziejus Pokaroje** – puiki vieta geriau pažinti alpinizmo istoriją, lankantis padebesių krašte, nuo kurio šakojasi daugybė kelių į sudėtingiausias pasiekti pasaulio viršūnes. Sužinosite daugiau apie ryškiausių alpinizmo asmenybių palikimą ir nuotykius.
- **Pheva ežeras** – dangaus melsvumą ant žemės pratęsianti bene didžiausia Pokaros puošmena. Kelionės metu lankysite *Lakeside* – romantiškiausią pakrantės dalį. Esant galimybei, pasiplaukiosite valtimis, aplankysite jo saloje esančią legendinę Barahi šventyklėlę.
- **Sarangotas** – tai geriausia vieta stebėti Himalajų saulėtekių sceną. Čia Jums gali išpulti laimė jame išvysti viso pasaulio alpinistų svajones, į aukščiausių planetos viršūnių dešimtuką įeinančius kalnus, tarp jų – sunkiai alpinistų įveikiamą Anapurną. Net jei debesys galiūnus užstos, tolumoje esantys siluetai primins, kas yra tikra didybė.
- **Deviso krioklys** – vienas lankomiausių ir klastingiausių Nepalo krioklių. Nepaliečiai šį vizualų vandens darinį, maitinamą Phevos ežero užtvankos, vadino *Paatal Ko Chang* – Požemio kriokliu, tačiau dabartinį pavadinimą jis įgijo po 1961 metais europiečiams įvykusios tragedijos.
- **Seti tarpeklis** – siaura įdauba, pro kurią Pokaros apylinkėse skverbiasi pieno baltumo upė. *Seti* tą ir reiškia – pieną. Hinduistai šį

kairįjį Trišuli intaką laiko šventu, o keliautojams jis atsiskleidžia kaip vietinis stebuklas.

Mustangas

- **Manakamana** – dar XVII amžiuje pastatyta hinduistų šventykla, kurią aplankius, kaip vietiniai tiki, išsipildo visi norai. Į šią 1300 metrų aukštyje ant kalvos įsikūrusią deivės Bhagvati, Parvatės įsikūnijimo, buveinę plūsta piligrimai iš viso Nepalo.
- **Džomsonas** – Jūsų kelionę po Mustangą įrėminsiantis kaimas, kurį skrodžia šventa Kali Gandaki upė ir žymi vienas giliausių tarpeklių pasaulyje. Šis slėnis įsiterpęs tarp dviejų didybių – Anapurnos kalnų masyvo rytuose ir Dhaulagirio viršūnės vakaruose ir yra tarytum terasa, atsiverianti į Aukštutinį Mustangą.
- **Muktinatas** – senovinė šventykla, ypatinga tuo, kad joje susitinka dvi Nepalo religijos – hinduimas ir budizmas. Hinduistai eina į ją pagarbinti išsivadavimo valdovo Vyšnaus, o budistai – atjautos bodhisatvos Avalokitešvaros.
- **Tangbė** – ypatingą aureolę turintis kaimas. Iš jo kilę žmonės save išskiria kaip atskirą tautelę, kuri sparčiai nyksta. Save jie vadina tangbetaniais. Tangbėje lankysite dar XV amžiuje statytą Kag Čodės vienuolyną bei Kag Kharo rūmus.
- **Tsarangas** – arčiau dangaus, svaiginančiame (apytiksliai 3500 metrų aukštyje) įsikūrusi Aukštutinio Mustango gyvenvietė, į kurią keliautojų šiuo metu užsuka mažiau nei ankstesniais amžiais Druskos kelio pirklių. Joje lankysite senąjį *Sakya* mokyklos vienuolyną ir jaukinsitės terapinę Mustango kaimų tylą bei laukinį peizažą.
- **Dangaus urvai** – vienas mįslingiausių kapinynų visoje Azijoje. Netoli pagrindinės Mustango upės Kali Gandaki stačiose uolose yra 10 000 angų. Jose rasta net 2000-3000 metų senumo mumifikuotų palaikų, o iš vėlesnių amžių – ir vertingų budistinių artefaktų. Šis grandiozinis mirties pasaulis vis dar kelia daugiau klausimų nei gali pateikti atsakymų.
- **Tidži festivalis** – magiška šventė ir sielai, ir akims, vien dėl kurios verta leistis į šią kelionę. Tai tradicinis kasmetis Tibeto budistų renginys, skirtas taikai ir ramybei šiame pasaulyje palaikyti. Jo metu vienuoliai, persirengę į legendines budizmo asmenybes bei personažus, atlieka hipnotiškus šokius ir ritualus, kuriuos lydi sakralūs garsai, išgaunami gompose naudojamų instrumentų. **GRŪDA** Jums suteikia galimybę visą dieną praleisti užburiančioje festivalio aplinkoje. Patirtis bus ekstatinė, tikrai įsimenama visam gyvenimui.
- **Lomantangas** – Tidži šventės vieta su gilia praeitimi. Šiame kaime aplankysite net tris išskirtiniu senuoju paveldu ir nepaprasta atmosfera garsėjančius, tačiau turistų vis dar labai mažai lankomus vienuolynus: Čodę, kurio vertybėms teko atlaikyti ne vieną likimo smūgį; taip pat Džampa gompą, išsiskiriantį įspūdingomis sienų mandalomis ir Būsimojo Budos statula; ir Thupčeno vienuolyną, kerintį sienų tapyba, atskleidžiantį mudrų gausą, glaudžiantį svarbių budizmo veikėjų statulas.

Dvigubam dvasiniam katarsiui pasiekti **GRŪDA** siūlo dvigubą maršrutą, kuris vingiuoja per Azijos pirklių, religijų bei įdomiausių tautų koridorių **Nepalą** ir buvusią **Mustango karalystę**. Ramios, kuklios gyvenvietės su realų laiką paslėpusiais vienuolynais ir didingi slėniai sidabrinių Tibeto plokščiakalnio viršūnių apsuptyje bei alpinių pievų, kurias skrodžia šventos upės, glėbyje. Mįslingi urvai kaip pomirtinė „promenada". Iš kartos į kartą perduodama mantra *om mani padme hum* pasklinda ore saulės skaistyje nuo vėjo virpinamų maldos vėliavų ir mani akmenų. Buvę valdovų rūmai ir fortai, čortenai, maldos būgnų eilės atrodo kaip dekoracijos, bet tai – komercijai nepavaldus **Mustangas**. Kaip ir Lomantange vykstantis šimtametis **Tidži festivalis** – tikras Tibeto budizmo dvasingumo proveržis. Pakeliui į **Aukštutinį Mustangą**: Kagbenį, Tangbę, Tsarangą ir kitus nuošalius arba buvusio Druskos kelio kaimus nuo Džomsono bei iš jo Jums skleisis gražiausios Nepalo vietovės, juosiamos ledinių Himalajų bei šilkinių jų priekalnių: sostinė Katmandu, kaip terasa į Anapurną romantiškoji Pokara su vienu vaizdingiausių visos planetos ežerų Pheva, senasis amatų ir grožio miestas Patanas, nevarų kultūros centras Baktapuras, laukiniai kraštovaizdžiai, kur kriokliai – ypač klastingi, upės yra kaip deivės, it į žemę įstatyti amuletai pūpsančios šventyklos turi stebuklinių galių, o jose įkurdintos dievybės vienija dviejų religijų išpažinėjus – ir hinduistus, ir budistus. Kalnų upės ir sielos raftingas, gongų vakaras ir gongai širdyje, budistų maldininkų šventas ratas kora ir Jūsų asmeninė kora, Himalajų saulėtekis ir dar vienas Jūsų pačių saulėtekis... Šioje kelionėje pajausite, kaip šviesios, transcendentinės patirtys ir labiausiai įkvepiantys Azijos aukštikalnių peizažai virsta Jūsų vidinėmis būsenomis. Nes toks tas pasaulio stogas ir kelias į jį yra – magiškas, galingas.

Kelionės programa

1-2 dienos. Skrydis: Vilnius – Stambulas – Katmandu (galimi ir kiti skrydžio variantai). Katmandu: Durbaras, Pašupačio šventykla, Baudanato stupa. Skrydis iš Vilniaus su persėdimu viename iš Europos miestų arba Stambule puikiomis avialinijomis. Skrisdami galėsite žiūrėti filmus, klausytis ausinėmis Jums patinkančios muzikos, ekrane stebėti skrydžio eigą ar šnektelėti su bendrakeleiviais. Kelionė padangėse padės Jums po truputį tolti nuo namų aplinkoje paliktos rutinos ir ruoštis budistine mistika, Himalajų grožiu ir rytietiškomis šypsenomis apipintam pažinimo malonumui. Nepalą verta aplankyti dėl tokios pat įvairialypės kaip ir jo kalnuota aplinka kultūros ir praeities. Čia savo įspaudų paliko skirtingos karalystės. Nuo XIX amžiaus vidurio kraštas buvo pavaldus britams. Po nepriklausomybės nuo kolonistų Nepalui atiteko naujų politinių išbandymų: maoistų kišimasis, pilietinis karas, monarchijos virtimas federaline respublika... Dėl turtingos istorijos šioje šalyje, esančioje tarp Indijos ir Tibeto, priskaičiuojama kelios dešimtys etninių grupių. Azijoje didelės įtakos žmonių papročiams, gyvenimo tvarkai turi giliai įsišaknijusi ir nuo kasdienės egzistencijos neatitrūkusi religija. Dauguma nepaliečių išpažįsta Indijoje gimusį ir smarkiai išvešėjusį hinduizmą. Bet tarp dalies gyventojų stiprios ir budizmo tradicijos. Manoma, jog būtent Nepale, Lumbinio vietovėje, VI amžiuje prieš mūsų erą gimė princas Sidharta Gautama. Budos mokymai išsišakojo į atskiras filosofijos linijas bei mokyklas. Nepale praktikuojamas ir teravadinis, ir tantrinis budizmas, ir unikali jo atmaina, praktikuojama tik šioje šalyje, – nevarų budizmas. Pirmoji diena Nepale ir bus skirta pajusti religijų įvairovę. Lėktuvui nusileidus Tribhuvano tarptautiniame oro uoste, susitvarkysite

atvykimo į šalį formalumus, susitiksite su vietiniu gidu ir pradėsite pažintį su Nepalo sostine. Šis Himalajų tarpukalnės miestas, turintis pasakiško grožio dievų buveinių, nusipelno būti palyginamas su viena didele šventykla, susidedančia iš daugybės mažesnių šventyklų. Jūs tuo įsitikinsite apsilankę centrinėje – **Durbaro aikštėje**. Ji neatsiejama nuo aplink tarsi medžiai skirtingais karalysčių laikotarpiais išaugusių hinduistinių šventovių. Po truputį įsiliekite į užburiančią **Katmandu** atmosferą. Ją sudrumstė, tačiau jos iki galo neišsklaidė nei 1934 metais, nei 2015 metais Nepalą sukrėtęs žemės drebėjimas. Toliau suksite į rytinį Katmandu pakraštį. Ten, prie Bagmatės upės, puikuojasi viena svarbiausių Nepale, daugybe legendų gyva hinduistų šventykla, skirta dievo Šyvos inkarnacijai – **Pašupačiui**. Šis gyvulių viešpatis yra pagrindinė Nepalo dievybė. Šyvos garbintojų pilna ir ritualų sklidina Pašupačio šventykla traukia tūkstančius maldininkų ir… beždžionių. O žmonių laidojimo ir apsiprausimo apeigos upėje, kurių fragmentų matėte tik svetimose nuotraukose arba viešėdami Indijoje, čia Jums gali tapti artima realybe. Tik palikite savo jėgų ir nuostabos dar vienam UNESCO objektui, vienai didžiausių pasaulio stupų – **Baudanatui.** 36 metrų aukščio šventas statinys su didžiuliu gaubtu, manoma, iškilo V arba VI amžiuje. Turbūt neatsitiktinai ši veidą turinti šventovė buvo pastatyta svarbiame kelyje tarp Indijos ir Tibeto. Gidas Jums atskleis vietos legendų, kuriose minimas ir Tibeto budizmo įkūrėjas Padmasambava. O pradžiai ve rta žinoti, jog stupa išdėstyta mandalos pavidalo erdvėje. Kiekviena jos struktūros dalis ir pakopa yra kaip simboliai. Pamatysite, kad žemės ir kosmoso elementus apjungianti stupa iš viršaus žemyn leidžiasi terasomis, o ant šių – įrengtos dar mažesnės stupos. Virš jų plevėsuoja maldos vėliavos. Stupą palei sieną juosia maldos būgnai. Susikaupę ratus suka maldininkai. Baudanatas budistiniais ritualais pulsuoja kaip širdis, kurią ratu supa vienuolynai, suvenyrų parduotuvės ir kavinės. Jausmas čia tikrai nežemiškas. Pasisotinę dienos įspūdžiais vyksite į restoraną ir dalyvausite **tradicinėje nepaliečių vakarienėje**. Tikra šventė smaguriauti šalyje, kuri turtinga kultūrų! Turės ko paragauti ir mėsavalgiai, ir vegetarai. Nepalietiškame skonyje, priklausomai nuo to, kuriame šalies regione ir kokios tautybės žmogaus restorane lankotės, galite aptikti ir kario ar kitokio indiško aitrumo bei daržovių, – nes dauguma išpažįstančiųjų hinduizmą vengia mėsos, – ir savitų, aštrokų ožkos, šerno ar buivolo patiekalų, kuriuos mėgsta nevarai, ir visai paprastų kalniečių patiekalų iš makaronų ir bulvių. Tradicinis nepaliečių patiekalas – daal bhaat, tai ryžiai ir lęšiai su marinuotomis daržovėmis. Jei maistas Jums pasirodys per aštrus, galėsite atsigaivinti šviežiais vaisiais, o galbūt ir jų kokteiliais. Skanaus! Nakvynė viešbutyje. **Maitinimas: vakarienė**

3 diena. Katmandu – raftingas – plaukimas plaustu kalnų upe (už papildomą mokestį) – Manakamana šventykla – Pokara. Pusryčiai. Šiandien iš Katmandu važiuosite į centrinę Nepalo dalį – **Pokarą**. Nors atstumas nėra didelis – apie 200 kilometrų, tačiau vingiuotame aukštumų kelyje praleisite daugiau laiko nei lygumų plente. Jūsų kelionė gali užtrukti 7 valandas ar ilgiau, priklausomai nuo to, kokios bus sąlygos važiuoti. Bet pažadame, kad kelionė bus saugi ir, žinoma, prisotinta neįkainojamo Himalajų žavesio: aksomiškai žalių kalnų viršūnių, slėnių ir serpantinų. Jei mėgstate fotografuoti, vos spėsite sugaudyti visus tik kartą gyvenime užsifiksuojančius momentus. Jūsų akys ilsėsis ir aukštikalnių grožio šventę švęs. Jei oras bus palankus ir kelionė vyks sklandžiai, sustosite **raftingui – plaukimui plaustu** Trišuli upe (už papildomą mokestį). Specialaus pasirengimo šiam pasiutusiam nuotykiui nereikia, tačiau pasiūlysime patiems įsivertinti savo norą ir jėgas. Grynas oras, šniokščiančio vandens purslai ir putos, šokčiojimas ir vinguriavimas su kompanija tarp žydro vandens srovių, pro akis plaukiantys, o gal vietomis ir praskuodžiantys nerimastingi, gyvi kalnų upės krantų epizodai… Svarbiausia – nusiteikti nepastovumui ir akistatai su srūvančia gamtos jėga. Tęsite kelionę į **Pokarą**. Kai autobusu būsite įveikę maždaug pusę kelio, aplankysite **Manakamanos hinduistų šventyklą**, pastatytą dar XVII amžiuje Gandakio provincijoje. Visi, kas pabuvo joje, norėdami atpasakoti tai, ką matė ir patyrė, dažniau pradeda nuo euforiją ar susižavėjimą reiškiančią jaustukų, nes tai ta vieta, kurioje žmogus ne tik pabūna keliomis pakopomis arčiau dangaus, bet ir dar labiau priartėja per kartas, per šimtmečius prietarais ir tikėjimu pripildyto paslaptingo ir jautraus dievybių pasaulio. Manakamanos šventykla skirta deivei Bhagwati, Parvatės įsikūnijimui. Jau jaučiate, kaip po truputį Jums nuo vakar it vėduoklė skleidžiasi beribė hinduistinių dievybių vėduoklė? Į 1300 metrų aukštyje įkurtą Bhagwati buveinę plūsta piligrimai iš viso Nepalo. Hinduistai tiki, jog čia pabuvojus išsipildo visi norai. Šį magišką tikėjimą atspindi ir pats šventyklos pavadinimas, susidedantis iš dviejų žodžių: mana reiškia „širdį", o kamana – „norą". Jūsų širdis gali iš tikro pradėti spurdėti, o galvoje suktis didingiausi norai, į Manakamaną dar kylant funikulieriumi (už papildomą mokestį). Beveik 3 kilometrų ilgio trasa, kurią keltuvu įveiksite per 10 minučių, Jus malonins plačiais vaizdais it iš paukščio skrydžio. Jei dangus bus pakankamai skaidrus, iš viršaus atsivers kalnų ir tankaus miško bangos bei Trišuli upė. Jei bus rūkas, mėgausitės mistikos danga, kai tik šen ten pasirodys koks nors švelnus Himalajų kūrinijos kontūras ar viso apylinkių paveikslo kraštelis. Vakarop jau turėtumėte pasiekti **Pokarą** - Himalajų apglėbtą ežerų karalienę. Pokara pasižymi ne tik įstabiu išoriniu grožiu, kurį paišo slėnyje telkšantys dangaus melsvumo ežerai, juose romantiškai besisupančios valtys, tolumoje stūksančios didingos kalnų smailės, bet ir vidine energija, palaikoma hinduizmo. Aplinka tokia meditatyvi, kad pritraukia ir rytietiško dvasingumo mylėtojus, kurie buriasi jogos centruose. Galbūt prie nepaprastos atmosferos prisideda ir pati geografinė padėtis: Pokara yra vartai į Anapurnos taką. Čia alpinistai ir žygeiviai pradeda savo didžiąsias gyvenimo keliones į iki 8000 metrų aukštį išsitempusį kalnų masyvą. Jūsų šios dienos neilgam turui atrinkome **Lakeside**. Tai bene populiariausia Phevos ežero krantinė. Pokaros slėnio pietuose telkšantis gėlo vandens telkinys – tarsi dangaus pratęsimas ant žemės. Žinoma, norime, kad Jūs kuo daugiau patirtumėte, todėl, pasigrožėję ežeru nuo kranto, sėsite į valtis pasiplaukioti juo. Likus laiko ir esant galimybei, išlipsite į nedidelę salelę, kurioje yra legendinė Barahi šventykla. Joje apgyvendinta deivė Varahi – Durgos avataras. Apie ją, jos sąsajas su šernu ir ypatingas galias Jums daugiau papasakos vietinis gidas. Mes tik pridursime, kad tai viena iš tų šventų vietų Nepale, kurią lanko ir hinduistų, ir budistų maldininkai. Tai bus Jums labai simboliškas perėjimas į naują kelionės etapą, prasidėsiantį jau rytoj. O jei dar yra vietovių, kurias trokštate aplankyti, tačiau nespėjote, būkite ramūs – šios kelionės metu Jūs čia dar grįšite visai dienai. Nakvynė viešbutyje. **Maitinimas: pusryčiai ir pietūs**

4 diena. Skrydis Pokara – Džomsonas – Kagbenis – Muktinatas – Tangbe – Čusangas – Čukungas – Čelis. Ankstyvi pusryčiai viešbutyje arba pusryčių daviniai į oro uostą. Skrydis iš Pokaros į Džomsoną (Dzongsamą) vakarų Nepalo Gandakio provincijoje. Šioje kelionėje Jums sudarytos geriausios sąlygos adaptuotis prie aukštikalnių klimato po truputį. Dar vakar buvote tik šiek tiek didesniame nei 1000 metrų virš jūros lygio aukštyje. Šiandien jau atsirasite 2800 metrų aukštyje. **Džomsono kaimas** – tai tarytum terasa į **Aukštutinį Mustangą**, neabejotinai vieną paslaptingiausių ir uždariausių Azijos regionų. Šis slėnis įsiterpęs tarp dviejų didybių – Anapurnos kalnų masyvo rytuose ir Dhaulagirio viršūnės (8176 metrų aukščio) vakaruose, kurią įveikė ir legendinis lietuvių alpinistas Dainius Makauskas. Kalnų ir perėjų „išklostuotą" kraštą senais amžiais kirsdavo vilkstinės Azijos prekeivių. Mat Mustangas, tibetiečių vadintas Lho yul (Pietų, arba Dievų šalimi), išsidriekęs Druskos kelyje tarp Tibeto ir Indijos. Iš rašytinių šaltinių daugiau apie Lho žemę žinoma tik nuo XIV amžiaus. Pirmasis žymus valdovas buvęs Amepalis, kuris šalį labai sustiprino ir čia padėjo įsitvirtinti Vadžrajanos – Deimantinės Važiuoklės – budizmui. Karalystė klestėjo iki XVIII amžiaus. Anuomet ji susivienijo su Nepalu prieš savo galią plėtusį Tibetą, bet ilgainiui buvo paimta paties Nepalo. Su nenutrūkstama

valdovų dinastija **Mustango karalystė** gyvavo iki pat 2008 metų. Daugiau apie paskutinį Mustango valdovą Džigmę Palbar Bistą ir pasikeitusį Mustango statusą Jums papasakos vietinis gidas. Dabar tik liks džiaugtis privilegija patekti į šį paslaptimis alsuojantį pasaulį. O dar neseniai į jį turistai buvo visai neįleidžiami. Šiandien smalsuolių srautai į Mustangą ribojami. Kad jo vidinio gyvenimo neiškreipė masinė komercija, patys jau netrukus pastebėsite. Vietiniai gyventojai – lhobai – artimi tibetiečiams ir genetiškai, ir kultūriškai. Jų šviesūs žvilgsniai tarsi amuletai lydės Jūsų tolimesnį tyrinėtojišką kelią. Pradėsite kelionę visureigiais. Iš Džomsono važiuosite apie 25 kilometrus į vieną seniausių Aukštutinio Mustango kaimų – **Kagbenį**. Ar jaučiate nepaprastą energiją, tekančią dviejų upių – Džhongo ir Kali Gandaki – paveiktame slėnyje? Blizgančias nuo saulės spindulių ar matines nuo apsiblaususio dangaus vandens sroves, regis, pačios dievybės reguliuoja. Pastarųjų įtakos čia tikrai gausu. Kaip šį kaimą ženklina dviejų upių santaka, taip per jį eina dvi religijos – hinduizmas ir budizmas. Per pirmas kelionės dienas jau spėjote pabuvoti tokiose šventyklose, kurios svarbios ir hinduistams, ir budistams. Šiandien lankysite dar vieną sakralią erdvę, kurioje ryškiai persipynusios hinduizmo mitologija ir daug vėliau susiformavusio, kai kuriuos hinduizmo filosofijos niuansus ir dievybes perėmusio Tibeto budizmo dvasia. Glostančiame akį kalnų peizaže kaip mažytis papuošalas pūpso **Muktinatas** – šventykla, į kurią hinduistai ateina nusilenkti išsivadavimo, t.y. mokšos, valdovui Vyšnui, o budistai – atjautos bodhisatvai Avalokitešvarai. Toliau judėsite į ypatingą aureolę turintį kaimelį – **Tangbę**. Iš jo kilę žmonės save išskiria kaip atskirą tautelę. Jie šneka sava kalba, jų ir aprėdai originalūs. Save šie čiabuviai vadina tangbetaniais. Visi jie – budistai. Tangbetanių protėviai tradiciškai buvę druskos prekeiviais, vėliau persiorientavę į ūkininkavimą ir siuvėjų amatą, kuris Indijoje ir Nepale turi gilias tradicijas. Ši bendruomenė sparčiai susitraukinėja, bet Jūs dar spėsite su ja susipažinti. Tangbės apylinkėse apžiūrėsite tokį budistų paveldą, kuriame amžiai gali būti sunkiai identifikuojami dėl nepriklausomo nuo šiuolaikinės civilizacijos gyvenimo. Pradžiai įsidėmėkite žodį gompa. Taip tibetiečių ir šiai kalbai artimais dialektais vadinami Tibeto budizmo vienuolynai. Pirmasis gompa, kurį lankysite šios kelionės metu, – **Kag Čode**, pastatytas dar XV amžiuje. Tiršta raudona spalva pagrindinio pastato fasade, salės viduje – thankos, ritualinės kaukės ir kiti atributai, neatsiejami nuo vienuolių kasdienybės ir švenčių. Tibeto budizmas sluoksnis po sluoksnio, smulkmena po smulkmenos atsiveria. Jei tai Jums – visiškai nauja patirtis, neskubėkite suprasti visko iškart, semkite informaciją po truputį. Po atviru dangumi kai kur kaip lauko eksponatai stūkso ar tarsi ryškūs karoliai pabirę, iš tikro gilią sakralinę reikšmę turintys čortenai, dar vadinami stupomis, – iš mani akmenų supilti kauburiai ir bokšteliai. Tradiciškai juose įprasta saugoti originalius šventus raštus arba vienuolių palaikus ar net istorinių asmenybių, tokių kaip Buda ar kiti iškilūs mokytojai, relikvijas. Čortenai žymi vienuolynų teritoriją, būna pastatomi ir kelyje. Kitas numatomas aplankyti objektas – buvę **Kag Kharo dinastijos rūmai ir fortas**. Juose buvo 108 kambariai. Paklauskite gido, ar tiek patalpų įkurti sumanyta dėl sąsajų su šventu Tibeto budistams skaičiumi. Galbūt tai ir gera vieta išsiaiškinti, ar reikšmingi pastatai praeityje visada buvo statomi remiantis tibetietiška geomantijos sistema sače. Artėdami paskutinį šios dienos tašką – **Čelį**, sustosite neeilines istorijas saugojančiuose ir slėnius, kalnų papėdes užpildančiuose kaimuose **Čusange ir Čukunge** bei autentišką architektūrą iš senesnių amžių išlaikiusiuose jų vienuolynuose. Abipus kelio kartu su reljefu mainosi ir jausmai. Pravažiuosite obelų sodus, auksinius žemės apklotus – miežių, kviečių laukus. Juk tai taip sava, bet ir vėl nubloškia į egzotiką, netolimame horizonte atsiradus uolų sienoms ar melsvoms ir balsvoms kalnų „pilims". Pervažiavę tiltą, atvažiuosite į Čelį, iš kur rytoj atsispirsite kitoms Jūsų gyvenimui nenublukinamų spalvų suteiksiančioms išvykoms. Nakvynė svečių namuose. **Maitinimas: pusryčiai, pietūs ir vakarienė**

5 diena. Čelis – Ghilingas – Sijangbočė – Ghamis – Tsarangas. Pusryčiai. Šiandien tęsite kelionę po **Aukštutinį Mustangą**. Pravažiuosite net kelis savitus aukštikalnių kaimus, nepaisančius šiuolaikinio pasaulio standartų ir tempo. Kiekvienas jų – kaip ištrauktas iš rojaus slėnius vaizduojančių paveikslų, kuriuose dirbamų žemių plotai, vaisių sodai, pievos ar čiurlenančios upės pereina į uolas, kalnų viršūnes, tarpininkaujančias žmonėms ir dievybėms. Aukštis didėja. Kelionės metu teks įveikti ne vieną įspūdingą perėją, nuo 3000 iki 4000 metrų aukščio virš jūros lygio. Amplitudės kontrastai gali laikinai paveikti savijautą. Verčiau nedaryti staigių judesių, nebėgioti, nešokinėti. Jeigu šiems iššūkiams būsite pasiruošę, euforija Jūsų neaplenks, ir perėjos Jums bus ne tik geografiniai, bet ir emociniai keliai gilyn į sudėtingą Tibeto budizmo pasaulį. Jį šios dienos maršrute įkūnys **Tsarangas (Čarangas)**. Ironiška, bet gali būti, kad šiuo metu šis kaimas užsieniečių lankomas rečiau nei giliais amžiais, kai tai buvo šurmulinga karavanų stotelė garsiajame Druskos kelyje. Po 4–5 valandas trukusios kelionės ir pervažiavę tiltą Jūs galiausiai atsidursite, galima laikyti, ant pasaulio stogo. Tsarangas įsikūręs maždaug 3500 metrų aukštyje, taigi, iš esmės tokiuose pačiuose padebesyse kaip ir Tibeto sostinė Lhasa. Nesistebėkite, jei nesuprasite, nuo ko Jums labiau gniaužia kvapą – ar nuo svaiginančio oro, kur deguonies kiekis sumažėjęs, ar nuo itin introvertiško, irgi svaiginančio dvasingumo, kuriuo alsuoja šis kaimas. Nepaisant sudėtingų gamtinių sąlygų, čia darbštūs čiabuviai vis tiek sugeba užsiimti žemės ūkiu. Toliau nuo dirbamų terasų esanti gyvenvietė – tarsi specialiai sumodeliuota, nors tokia fasadiška ir vizuali iš tikro yra ne dėl turistų: balinto molio ir akmeninių namukų su mediniais stogais eiles skiria siauros akmenimis grįstos gatvelės. Meditatyvią atmosferą čia palaiko **Tsarango gompa**. Šis vienuolynas priklauso Sakya – vienai iš keturių pagrindinių Tibeto budizmo mokyklų. Pats pastatas – galingas, stūkso ant kalvos priešais masyvų kanjoną. Tokie bežodžiai vaizdai įsismelkia į atmintį visam likusiam gyvenimui ir kiekvieną sykį Jumyse kažką nejučiomis truputį pakeičia. Esate vis arčiau dangaus – ir fiziškai, ir pagal pojūčius. Epitetas „dangiškas" labai tiksliai apibūdina Tsarangą. Dar keli žingsniai, dar keli pasakojimai, ir priartėsite be galo svarbią archajinėms Azijos tautoms temą – mirtį. Jei tik domėsitės, gidas Jums smulkiau paaiškins, kuo ypatingas mirties klausimas budistams ir iki jų šiose žemėse gyvenusiems bono religijos išpažinėjams, bei papasakos apie išskirtines, visiškai kitokias nei pas krikščionis vietines žmogaus išlydėjimo ir laidojimo tradicijas. Tad kita iš šiandien suplanuotų aplankyti vietovių – **Dangaus urvai**, iškirsti stačiose uolų sienose netoli Kali Gandaki upės. Juose rasta mumifikuotų kūnų, kuriems gali būti net 2000–3000 metų. Tarp 10 000 angų aptikta ir vertingų budistinių artefaktų iš vėlesnių amžių. Mokslininkams lig šiol ši grandiozinė mirties „promenada" – mįslė. Dar aiškinamasi, ar tai buvo tik kapinės, ar ir šventyklos. Tačiau kiekvieną dieną duomenų daugėja, todėl galbūt gidas Jums turės naujienų. Jūsų šios dienos turas – visa apimantis. Jis paliečia ir metafiziką, ir labai paprastus žemiškus dalykus. Bus proga pasidomėti ir švietimo sistema Mustange. Esant galimybei, užsuksite į **Tsarango mokyklą** pasisveikinti su mokiniais. Jei norite vietinius vaikus nudžiuginti, į kelionę pasiimkite pieštukų, linksmų suvenyrų ar kokybiškų saldainių. O kultūrinei pažinčiai su Aukštutiniu Mustangu ir jo istorijos tarpsniais užtvirtinti viešėsite **Tsarango rūmuose ir muziejuje**. Nakvynė svečių namuose. **Maitinimas: pusryčiai, pietūs ir vakarienė**

6 diena. Tsarangas – Lomantangas – Tidži festivalis*. Pusryčiai. Kaip pakilę į perėją, pasiekiate aukščio kulminaciją, taip šiandien, lig tol vingiavę mįslingais budizmo serpantinais, galų gale priartėsite aukščiausią susiliejimo su šia gilia kultūra tašką, ir ji Jums pasirodys savo pačiuose efektingiausiuose, teatrališkiausiuose pavidaluose. Po maždaug dviejų ar trijų valandų kelionės atvyksite į Mustango šiaurėje, netoli Kinijos, tiksliau, Tibeto, sienos esantį **Lomantangą**. Šiame kaime praleisite net dvi dienas. Viena iš jų (greičiausiai antroji) bus pažintinė, o kita (greičiausiai pirmoji) – skirta ypatingai **vietos šventei – Tidži***. Tibeto budistų kraštuose spalvingi renginiai, kuriuos

vakariečiai į savo kalbas išvertę vadina festivaliais, paprastai susiję su svarbiais ciklais gamtoje arba su žemės ūkiu. Šventės data paprastai priklauso nuo Mėnulio kalendoriaus, todėl kiekvienais metais, kaip ir Naujieji, ji išpuola vis kitomis dienomis ir nebūtinai kiekvienąkart tą patį mėnesį. Ant šio tiksliai pagal astrologiją paskaičiuoto sluoksnio uždedamas Tibeto budizmo istorijai reikšmingas įvykis. Jo atminimas turi sustiprinti žmonių ryšį su atjauta paremta budizmo filosofija. Tikima, kad per šventę atliekami ritualai turi didelės galios. Svarbiausias jos akcentas – tai vienuolių šokiai, kurių kiekvienas atpasakoja kokį nors svarbų nutikimą budizmo kovoje su blogio jėgomis. Šie pasirodymai susideda iš simbolinių judesių, apsisukimų, rankų gestų. Lygiai taip pat muzika, atliekama varpeliais, cimbolais, kanglingais ir kitais tradiciniais vienuolynų instrumentais, yra simboliška. Kiekviena personažų aprangos detalė, rankose laikomas atributas taip pat yra neatsitiktiniai ir ką nors reiškia, pavyzdžiui, tam tikrus veikėjus ir juos lydinčias savybes, transformacijas ar ydas. Visos šios smulkmenos – nuo tyliausio garso iki griausmo, dekoratyvi apranga ir išraiškingų judesių eiga sukuria priblokiamą maginį įspūdį ir žiūrovą tiesiog pasiglemžia. Jūsų žvilgsnį kausto baisuokliškos milžiniškos kaukės, Jūsų dėmesį ryja rituališki šokiai, per Jūsų ausis į pačias sielos gelmes smelkiasi mistiški garsai… Jūs – jau kitokioje nei įprasta būsenoje. Sąvoka tiji siejama su kitu vietinių dialektų žodžiu tenchi. Tai yra tenpa chirim trumpinys, reiškiantis maldą, tiksliau, mantrą, už taiką, ramybę pasaulyje. Lomantange taikos, pasitelkus bendravimą su dievybėmis ir specialias apeigas, kasmet šaukiamasi jau trys šimtai metų iš eilės. Būta laikotarpių, kai ši šventė buvo prislopusi, bet, orakulams valdovus įspėjus, kad, jei ji bus nutraukta, Mustango žemę ištiks dideli nemalonumai, nuspręsta tradiciją tęsti visu pajėgumu. **Tidži šventės** svarbiausia būtybė – tai labai stipri dievybė Vadžrakilaja, dar vadinama Dordže Purba, kuri yra niršioji bodhisatvos Vadžrasatvos forma. Vadžrakilaja – pagrindinė Sakya mokyklos, kuri, kaip jau sužinojote, yra populiariausia Mustange, dievybė. Jos įnagis – durklas, vadinamas phurba arba kila. Ginklai budistinėje ikonografijoje reiškia kovą su kokiomis nors tamsumomis. Bene kraupiausias išskirtinis šios rūsčiosios dievybės bruožas – trys galvos, padabintos kaukolių karūna. Vadžrakilaja turi net šešias rankas, kuriose irgi laikomi ginklai, ir ji pati nepaliaujamai liepsnoja, kad atbaidytų kenksmingas jėgas. Bauginanti jos išvaizda ir koviniai įnagiai reikalingi patiesti demonus. Tibeto budistų vienuoliai teigia, kad Vadžrakilajos praktika ypač sudėtinga. Laikoma, kad pirmasis, kuris ją įvedė, buvo Vadžrajanos įkūrėjas Padmasambhava (Guru Rimpočė). Tai greičiausiai tikra istorinė asmenybė, į Tibeto plokščiakalnį atnešusi „Tobulą brangųjį mokymą", tik ilgainiui ji apsigobė įvairiausiomis stebuklinėmis istorijomis. Padmasambhava Tibeto budistams toks pat svarbus kaip Buda Šakjamunis, netgi vadinamas Antruoju Buda. Jūs greičiausiai jau ne sykį jį matėte Mustango ar kitų šalių, kuriose įsitvirtinusi ši religija, gompose. Ne veltui Padmasambhava – „Gimęs lotoso žiede" – paprastai būna ir viena pagrindinių budistinių festivalių figūrų. **GRŪDA** siekia, kad keliautojai galėtų be streso pabuvoti autentiškuose vietiniuose renginiuose, todėl Jums duoda beveik visą dieną stebėti Tidži šventę. Nakvynė svečių namuose. **Maitinimas: pusryčiai, pietūs ir vakarienė**

7 diena. Lomantangas: Čodės gompa, Džampa gompa, Thupčenas, valdovų rūmai, vietinis turgus. Pusryčiai. Po transcendentinio dievybių ir vienuolių šou pakviesime patyrinėti ir patį **Lomantangą**, kurio pavydėtino, tačiau sunkumų turėjusio išgyventi landšafto glėby per amžius skleidėsi Dharma. Toks pojūtis, jog Jus per Tidži festivalį į savo lauką įtraukęs Lomantangas nenori Jūsų paleisti, turi Jums dar kažką pašnabždėti ir perduoti. Aplankysite net kelis labai savitus vienuolynus. Viešėsite Čodės, kitaip – **Dragkar-Thečeng Ling gompoje**. Tai neabejotinai lig šiol svarbiausia Sakya budistinių studijų vieta Lomantange. Šis vienuolynas įkurtas dar pirmojo Lo valdovo Amepalio laikais, XIV amžiuje. Galima laikyti, jog karma su šiuo neeiliniu gompa ir suvedė sąskaitas, ir suteikė jam antrą šansą. XVI amžiuje vienuolyną sugriovė žemės drebėjimas. Likusios po žeme nepalaidotos vertybės, tarp kurių – ir ritualinės šventinės kaukės, buvo perkeltos į Čoprano vienuolyną. Ir ten maginės paskirties daiktams ramybė neatėjo, nes šį vienuolyną nusiaubė gaisras. Niokojančią gamtos galią atlaikiusios vertybės galiausiai grįžo į Čodę. Būtent šio gompos vienuoliai dalyvauja Tidži festivalyje. Taip pat lankysite **Džampa gompą** – dar vieną iš keturių pagrindinių Lomantango vienuolynų. Jis buvo pastatytas XIV amžiuje jau Jums žinomo Amepalio sūnaus valdymo laikotarpiu. Iš purvo nudrėbtos vienuolyno sienos transcendentiškai kontrastuoja – sunkią baltą spalvą keičia tamsi bordo ar ruda. Raižiniai iš medžio gompoje palaiko jaukios senovės atmosferą. O labiausiai jį iš kitų Mustango vienuolynų išskiria sienų mandalos. Pagrindinė vienuolyno šventenybė – didžiulė Džampa, dar žinomo kaip Būsimasis Buda, statula. Iš jo salės nuo terasinio stogo atsiveria ne visai žemiška panorama, kokia būdinga tik šioje Azijos dalyje. Nuo vėjo virpančių maldos vėliavų eilės tarsi rodo kryptį į Čonhupo slėnį ir tolumoje besidriekiančias Dhaulagario bei Anapurnos kalnų grandines. Užsuksite ir į **Thupčeno vienuolyną**, statytą XV amžiuje. Jei pradedate manyti, kad viską, kas įspūdingiausia ir mįslingiausia šioje kelionėje jau matėte, leiskite sau atversti tuščią lapą savo vaizduotėje. Thupčene jis pildysis Jums dar neregėta ar mažai kur matyta sienų tapyba ir mudrų (simbolinių gestų) gausa. Čia prieš Jūsų akis iškils ir jau anksčiau pastebėti arba girdėti budistiniai veikėjai. Tarp jų – bodhisatva Avalokitešvara, išminties Buda Mandžušris, Padmasambhava… Iš vario pagamintas ir kruopščiai nupoliruotas auksu – Thuptenas, Didysis Buda. Esant galimybei, apžiūrėsite pagrindinį Lomantango istorijos bei tvirtybės simbolį – **valdovų rūmus**, statytus XV amžiuje. Pirmiausia Amepalis pasirūpino, kad Lo gyvenvietę juostų apsauginė siena. Vėliau jo iniciatyva iškilo valdovų rezidencija. Prie jos yra čortenų eilė ir mani siena. Iš tolo būtų sunku atskirti, ar tai gyvenamosios paskirties pastatas, ar gompa. Tačiau galbūt jau pastebėjote, kad Tibeto budizmo kraštuose ir fortų, ir rūmų, ir vienuolynų fasadas bei struktūra labai panaši, o pasaulietiška ir metafizinė būtis neturi tokios ryškios skirties kaip moderniame Vakarų pasaulyje. Atkreipiame dėmesį, kad rūmai šiuo metu gali būti restauruojami. Beje, jau svarstoma juos įtraukti į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą. **GRŪDA** turi nerašytą taisyklę: norint pažinti krašto gyvenimą iš vidaus, svarbiausia apsilankyti pagrindinėje jo šventykloje ir… turguje arba pagrindinėje prekybos gatvėje. Tad metas neįpareigojančiai pamaklinėti tarp vietos prekyviečių. Didelis malonumas – gaudyti prekeivių šypsenas ir žvilgsnius, pamėginti su jais užmegzti pokalbį. O galbūt atokaus Tibeto plokščiakalnio regiono miestelyje tarp parduodamų suvenyrų ir gėrybių netyčia atrasite kažką kitoniško arba originalaus. Pasiduokite smagiems netikėtumams. Šios dienos programa Jums vėl atskleis Aukštutinio Mustango, kaip urvų žemės, įvaizdį. Kelionės metu jau lankėtės viename sename pomirtinių urvų komplekse. Šiandien vietinis gidas Jums parodys dar vieną paslaptingos, anapusinės realybės pusę – **Čhoser**. Tai – ne šiaip tik dirbtinė anga kalno sienoje, tai penkiaaukštė uola, kuri senais amžiais buvo naudojama skirtingais tikslais, taip pat ir laidojimo. Štai Jums dar viena tinkama proga grįžti pas gidą su vis Jums ramybės neduodančiais klausimais apie mirtį, sielų persikūnijimą ar bardo tarpsnį. Po turtingos dienos programos gerai pailsėkite. Nakvynė svečių namuose. **Maitinimas: pusryčiai, pietūs ir vakarienė**

8 diena Lomantangas – Džomsonas. Pusryčiai. Po nepamirštamo laiko Lomantange Jūsų grupė pamažu atsisveikins su Aukštutinio Mustango regionu, tačiau palikti jo dar neskubėsite. Lieka tik spėlioti, kuo šis kraštas dažną svečią taip pririša: ar kalnuotas, garsiausius per visą žmonijos istoriją okultistus įkvėpęs peizažas užburia, ar vis dėlto ore plevenanti budistinė atjauta, kurios trūksta šiuolaikinėms visuomenėms, ištirpdo širdį, o gal pakeri gompas puošiantis gilus, pasąmonėn žinutes galintis pasiųsti budistinis menas. Šiandien grįžtate į **Džomsoną**. Atstumas – tik apie 90 kilometrų, tačiau kelionė gali trukti apie 7-8 valandas. Bet Jūs čia ir esate ne rungtynėms su laiku, o jo

skirtingiems tonams pajausti. Išnaudokite galimybę gerti galingus, net virpulį keliančius vaizdus už visureigio lango ar sustojus kelių minučių atokvėpiui. Kiekvieną dieną ar vis kitą valandą, priklausomai nuo saulės, šešėlių ir debesų ar kritulių žaismės, tie patys slėnių ir viršūnių kontūrai atrodo vis kitaip. Nusileidžiate į saikingesnį aukštį, nesiekiantį nė 3000 metrų virš jūros lygio. Įvažiuojate į išdidžių Dhaulagirio ir Nilgirio viršūnių apsuptą **Džomsoną**. Kaimą skrodžia šventa Kali Gandaki upė. Ji yra viena didžiausių Nepalo upių ir Gangos kairysis intakas. Vienas jos išskirtinumų – nedideli juodi suakmenėję gamtos kūrinukai, tarytum suvenyrai, kuriuos vietiniai hinduistai vadina šaligramais ir tiki jų nepaprasta galia. O Gandaki įdauba, tarsi atverta vėjuoto slėnio stemplė, yra vienas giliausių tarpeklių pasaulyje. Per šią kelionę kiekvieną dieną patyrėte ir toliau mėgausitės dieviško kalnų grožio švente. Dalyvavote tikroje dvasinėje budistų šventėje Tidži. Šįvakar Jums parengėme gurmaninę šventę su vietiniais etnografiniais intarpais: galėsite degustuoti vietinį obuolių sidrą, sudalyvauti tradiciniuose šokiuose, pasiklausyti liaudies pasakų. Nakvynė svečių namuose. **Maitinimas: pusryčiai, pietūs ir vakarienė**

9 diena. Skrydis Džomsonas – Pokara (laisvas laikas, pramogos pasirinktinai). Pusryčiai svečių namuose arba pusryčių davinys į oro uostą. Skrydis į **Pokarą**. Turo programos ratas kaip mandala, atspindinti gyvų būtybių ciklišką egzistenciją, jau beveik apsisuko, ir esate ten, nuo kur Jūsų stulbinama kelionė tik prasidėjo. Pokara yra pernelyg dosni religinio, praeities ir kultūrinio paveldo, kad ją galima būtų tik probėgšomis apžvelgti. Tai yra pati puikiausia šios kelionės vieta savarankiškam pažinimui ir poilsiui. Šiandien – visa diena Jūsų pagal Jūsų asmeninius poreikius. Paklauskite savęs, ką labiausiai norėtumėte nuveikti viename simpatiškiausių Himalajų miestų. Galite pasikonsultuoti su vietiniu gidu ir kelionės vadovu. Iš jų gausaus rekomendacijų sąrašo pajausite, kad malonaus pasibuvimo, dvasinių bei pramoginių patirčių Pokaroje ribos labai plačios, o gal jų net nėra. Sklandymas parasparniu, smagus raftingas – plaukimas plaustu kalnų upe, dviračių turai ir pėsčiųjų žygiai (už papildomą mokestį)… Jau dabar galite pradėti galvoti, kokio jaudulio Jums trūksta tokioje lyriškoje aplinkoje. O gal tiesiog norėtumėte ir vėl pasivaikščioti prie visų svečių širdis pavergiančio Phevos ežero? Kita vertus, Pokara garsėja centrine aikšte Durbaru ir ją apaugusiomis „skrybėlėtomis" hinduistinėmis šventyklomis, į kurių skersgatvius įnėrę pajausite deivių ir dievų globą. Žinoma, nepraraskite budrumo, saugokite savo daiktus, ir tuomet tikrai džiaugsitės Jums rodomu žmonių ir aukštesnių jėgų dėmesiu. Čia, vietinėje kasdienybėje su kuklia buitimi ir gausia prekyba, geriausiai atsiskleidžia patys charakteringiausi nepaliečių portretai, kokius anksčiau matėte tiktai garsiausiuose pasaulio kelionių žurnaluose. Jei jaučiate tinginį savyje, šiandien su juo nekovokite ir leiskite laiką be griežtų tikslų, nes vis tiek rytoj pratęsite pažintį su Pokara ir savo didybe priblokiančiomis jos apylinkėmis pagal Jums parengtą programą. Tad ir neskubėkite atsistoti, įsitaisę jaukiame restorane ar arbatinėje. Jei jaučiate nuovargį, eikite miegoti kuo anksčiau, nes rytoj kelsitės dar prieš aušrą. Nakvynė viešbutyje. **Maitinimas: pusryčiai**

10 diena. Pokara – Sarangotas – Deviso krioklys – Guptešoro Mahadevi urvas – Pokara. GRŪDA visada išnaudoja galimybę keliautojus tolimoje šalyje palydėti į kalvą ar apžvalgos aikštelę, nuo kurios galima būtų apžiūrėti miestą ar gyvenvietę. Nuostabus jausmas, kai įmanoma ne tik krašto vaizdą rinkti dalimis, bet ir jį vientisai pamatyti iš aukštai. Stogų kontūrai, vyraujantis pastatų aukštis, gatvių išsidėstymas, miesto ir žalumos santykis geriausiai išryškina vietinės urbanistinės filosofijos tendencijas. Taip pat puoselėjame tradiciją kolekcionuoti saulėtekius arba saulėlydžius. Jūs, kaip patyrę kelionių romantikai, jau irgi turbūt pastebėjote, kad saulės būsenos kiekviename regione būna vis kitokios: jos turi begalę spalvų ir derinių su gamtovaizdžiu versijų. Himalajai – saulėtekių scena. Todėl mes šios kelionės programoje Jums į vieną nepamirštamą pasaką sujungėme abi sodrias patirtis. Anksti ryte, apie 4:30 val., išvažiuosite į netolimą **Sarangoto kaimelį** pasitikti iš už aukščiausių planetos kalnų kylančios saulės, Pokaros miesto bei jį iš pietų pusės puošiančio Phevos ežero panoramos. Jei tolimas horizontas bus pakankamai skaidrus, Jums gali išpulti laimė jame išvysti viso pasaulio alpinistų svajones, tarp jų Jus šioje kelionėje vis lydėjusį Dhaulagirį (8167 metrų aukščio) – aukščiausią Nepalo teritorijoje esančią viršūnę, Anapurną (8091 metrų aukščio) – dešimtą pagal aukštį pasaulio viršūnę, garsėjančią dideliais sunkumais į ją kopiant, „Dvasios kalną" Mansalu (8163 metrų aukščio) – aštuntą iš aukščiausių kalnų visoje Žemėje. Net jei debesys kurį nors iš šių galiūnų užstos, tolumoje esantys siluetai primins, kas yra tikra didybė. Į Pokarą grįšite papusryčiauti ir pasigrožėti ypatingais Himalajų gamtos kūriniais. Vyksite prie vieno lankomiausių visame Nepale **Deviso krioklio**. Jis įspūdingas takiomis formomis ir yra itin apgaulingas. Pasiekęs dugną, vanduo suformuoja maždaug 150 metrų ilgio tunelį, kuris eina apie 30 metrų į žemės gylį. Nepaliečiai šį klastingą vandens darinį, maitinamą Phevos ežero užtvankos, vadino Paatal Ko Chang – Požemio kriokliu, tačiau dabartinį pavadinimą jis įgijo po 1961 metais įvykusios tragedijos. Po stipria jėga viliojusiu kriokliu susigundė išsimaudyti viena šveicarų pora. Moteris papuolė į duobę, ir jai išsigelbėti nepavyko. Gamtoje viskas susiję, kiekvienas pavidalas turi savo pratęsimą. Toliau lįsite į milžinišką **Guptešoro Mahadevo požeminį urvą**, į kurį vanduo įteka iš Deviso krioklio. Tai – vienas ilgiausių urvų Nepale. Jo ilgis – apie 2 kilometrai. Po drėgnais tamsiais skliautais tarytum kažką sąmoksliškai slėpdamas spindi vanduo. Hinduistų Šyvos šventyklėlė, atrodo, pati savaime atsirado tokioje paslaptingoje natūralioje erdvėje. Šiandien vyksite ir prie itin siauro – vos 10-20 metrų, tačiau 200 metrų gylį galinčio siekti **Seti tarpeklio**, pro kurį atkakliai skverbiasi, kaip vietiniai mėgsta apibūdinti, pieno spalvos kalnų upė, prasidedanti Anapurnoje. Daugelyje atkarpų ji nematoma, nes teka po žeme. Seti reiškia pieną. Vietiniams ji yra šventa upė, o keliautojams palieka nedidelio stebuklo įspūdį. Balsvumo jai iš tikro suteikia kalkakmenių mineralai. Bet gidas Jums atskleis dar daugiau įdomybių, susijusių su šia Pokarai reikšminga upe, kairiuoju Trišuli intaku. Po pietų važiuosite prie **Bindijabasini šventyklos**, įkurtos ant nedidelės kalvos, į kurią galima užlipti akmeniniais laiptais. Ši šventykla statyta XVIII amžiuje. Ji išspinduliuoja įvairias legendas. Pagrindinė iš ten esančių dievybių – Bindijabasini, dar vadinama Bhavati, galingos deivės Kali įsikūnijimas. Bet šios šventyklos teritorijoje sutiksite ir Šyvą, ir drambliagalvį Ganešą, labai garbinamą Nepale, ir Sarasvatę, atsakingą už muziką bei menus. Jei jau lankotės padebesių krašte, nuo kurio šakojasi daugybė kelių į sudėtingiausias pasiekti pasaulio viršūnes, viešėsite **Tarptautiniame kalnų muziejuje**. Susipažinsite su alpinizmo istorija, sužinosite daugiau apie ryškiausių alpinizmo asmenybių palikimą ir nuotykius, kurių baigtis visda būna kraštutinė – arba ekstatinė, arba tragiška, ir niekada nebūna neutrali arba paprasta. Tai ir bus labai tinkama proga daugiau pasidomėti apie šerpų vaidmenį Himalajų kultūroje bei alpinizmo raidoje. Nakvynė viešbutyje. **Maitinimas: pusryčiai**

11 diena. Pokara – Katmandu (skrydis) – Patanas. Pusryčiai. Skrydis atgal į **Katmandu** pilna Mustango saulės širdimi. Tačiau kelionė dar nesibaigia. Šiandien važiuosite vos keli kilometrai nuo Nepalo sostinės į pietus, į vieną didžiausių šalies miestų – **Pataną**, irgi įsikūrusį plačiame it motiniškas glėbys Katmandu slėnyje. Nuo sostinės jį skiria tik Bagmatės upė. UNESCO saugomas Patanas vadinamas miestu muziejumi, Nepalo festivalių ir švenčių sostine, tradicinių amatų bei meno centru. Jis puodininkyste, dailiaisiais amatais garsėja nuo tiksliai neatsekamų amžių. Net ir šiais laikais, kai bet kurį pasaulio kampelį tvindo masinė kiniškų niekučių produkcija, Patane vis dar yra tikrų amatininkų, kone stebuklus savo rankomis gebančių kurti meistrų ir jų originalių, aukštos kokybės dirbinių. Patanas ankstesniais amžiais vadintas kitaip. Vienas iš jo pavadinimų – sanskritiškas – Lalitpuras, „Grožio miestas". Vaiko nuostabą Jumyse pabudins rusvų, rausvų, pilkšvų skulptūriškų šventyklų su medžių raižiniais, apvalių stupų ir įmantrių iki mažiausių dekoro smulkmenų bokštelių, rūmų, darniai

išsibarsčiusių aplink centrinę aikštę Durbarą, ansamblis. Kai kurie elegantiškai pasistiebę korėtieji pastatai yra šikharos, „kalno viršūnės", stiliaus, būdingo šiaurės Indijos ir kai kurių Nepalo vietovių architektūrai. Į šią užburiančią erdvę susieina ir budistinių, ir hinduistinių kultų linijos. Už vieno kampo įrengta niša Ganešai, už kito stūkso šventykla, skirta Krišnai pagarbinti, o už posūkio jau palei sieną sukasi maldininkų liečiami budistiniai mantrų būgneliai, dar toliau – paauksuota budistų šventykla. Šventas džiaugsmas įkristi į tokią dievišką erdvę. Per šią kelionę turėjote daugybę akimirkų, kai galėjote pajusti, kad lankotės dvasingumą stipriai išlaikiusioje šalyje. Norėtume Jums suteikti galimybių pažinti kuo įvairesnes jo formas, todėl, esant galimybei, dalyvausite atpalaiduojančioje **dainuojančių dubenų garsų terapijoje**. Gongai naudojami Himalajų regiono šalyse meditacinėse praktikose bei terapijai. Šie hipnotiniai garsai veda į gilią relaksaciją, stiprina žmogaus savigydos procesus. Net ir tie, kurie būna skeptiškai nusiteikę ir dvasingumo apraiškų neieško, po gongų seanso jaučiasi pailsėję. Nakvynė viešbutyje. **Maitinimas: pusryčiai**

12 diena Katmandu – Baktapuras – Katmandu. Po pusryčių važiuosite į **Baktapurą**, įsikūrusį visai netoli Katmandu. Savitą veidą Baktapurui nuo senųjų amžių paišė viena iš dešimties didžiausių Nepalo etninių grupių – nevarai. Šis miestas žinomas kaip nevarų kultūros centras. Todėl, jei tik Jus domina vietos žmonės, jų tapatybė, Baktapuras bus pati tinkamiausia vieta gido paprašyti papasakoti apie šių iš Katmandu slėnio kilusių Nepalo gyventojų papročius, kastas, sparčiai nykstančią senąją kalbą. Baktapure su dar didesne jėga plūstelės Nepalo regionų istorija. Ji apsigyvenusi ne tik įspūdingoje, į UNESCO paveldą įtrauktoje architektūroje bei akmenimis grįstose gatvėse, bet ir žmonių pasaulėvaizdyje, gyvenimo būde. Miestas labai brangina savo praeitį. Tai svarbus karavanų kelio tarp Indijos ir Tibeto taškas. Baktapuras ypač klestėjo Mallų dinastijos laikais iki XV amžiaus. Iš sanskrito kalbos išvertus jo pavadinimas reiškia „Atsidavusiųjų miestą". Norime, kad neskubėdami pasivaikščiotumėte po Baktapuro istorines vietas ir Tamadhi aikštę, kurios žavesį kuria dar XVIII amžiuje statytos šventyklos. Grožėkitės nuostabiais raižiniais puoštais Mallų rūmais, anksčiau vadintais „Rūmais su 55 langais", XVIII amžių menančia bokšto pavidalo Batsala Devi šventykla, akmeniniu stulpu su bronzine karaliaus Bhupatindros skulptūra ir kitomis autentiškomis prašmatnybėmis. Jus maloniai nustebins ir vadinamieji Auksiniai vartai su paauksuotu stogu bei reljefu ir bronzinėmis durimis. Po miesto apžiūros užsuksite į vietos amatininkų dirbtuves. Galėsite stebėti, kokie ekspresyvūs suvenyrai, interjero grožybės, saviti buities rakandai, originalios akmeninės ir geležinės skulptūros gimsta kūrybingų ir darbščių čiabuvių rankose. Prieš atsisveikindami su Nepalu, turėsite progą išsirinkti šį dvasingą, Himalajų ir Tibeto plokščiakalnio aukštybėmis apdovanotą Azijos kraštą priminsiančių lauktuvių. Net jei nieko nenorėsite parsivežti, smalsumas Jus vedžios po dirbtuves ir sotins egzotiškomis Nepalo detalėmis, kokias gali sukurti tik istorija ir vietinio žmogaus vaizduotė. Pilnai įkvėpę visiškai kitokio pasaulio, nei to, iš kurio esate kilę, oro, galėsite ramiai grįžti namo. Nakvynė viešbutyje. **Maitinimas: pusryčiai**

13 diena. Katmandu – Stambulas – Vilnius (galimi ir kiti skrydžio variantai). Pusryčiai. Pervežimas į oro uostą. Skrydis į Vilnių su persėdimu Stambule. **Maitinimas: pusryčiai**

Įskaičiuota į kelionės kainą

- Kelionė patogiu mikroautobusu/autobusu (visi pervežimai pagal programą).
- Kelionė visureigiais (Mustango regione, 4-8 kelionės dienos).
- 3 vietinių skrydžių bilietai: Pokara – Džomsonas, Džomsonas – Pokara, Pokara – Katmandu;
- Visi viešbučiai ir svečių namai kruopščiai atrinkti GRŪDOS kelionių ekspertų: 6 nakvynės 3-4* viešbučiuose (pagal šalies kategoriją); 5 nakvynės svečių namuose (pagal šalies kategoriją) Mustango regione (patogumai gali būti bendri).
- Maitinimas pagal programą: 11 pusryčių (esant ankstyvam išvykimui gali būti pateikiami pusryčių paketai), 6 pietūs ir 5 vakarienės.
- Tradicinė nepaliečių vakarienė restorane.
- Ekskursijos pagal programą ir įėjimo mokesčiai į programoje nurodytus objektus.
- Leidimai ir kiti mokesčiai.
- Kvalifikuotų vietinių angliškai kalbančių gidų paslaugos.
- Profesionalaus kelionės vadovo iš Lietuvos paslaugos.
- Kelionės dokumentų sutvarkymas.

Neįskaičiuota į kelionės kainą

- Tarptautinio skrydžio Vilnius - Stambulas – Katmandu – Stambulas - Vilnius bilietai su oro uostų mokesčiais (galimi ir kiti skrydžio variantai), kurių kaina vidutiniškai svyruoja nuo 1000 – 1500 EUR/asm (kaina priklauso nuo aviakompanijos vykdomų akcijų, bilieto pirkimo dienos, sezoniškumo).
- Nepalo viza apie 30 USD.
- Leidimas įvažiuoti į Aukštutinį Mustangą apie 600 EUR/asm.
- Medicininių išlaidų draudimas užsienyje (privalomas), nelaimingų atsitikimų, bagažo ir neįvykusios kelionės draudimas (pagal pageidavimą).
- Asmeninės išlaidos, arbatpinigiai (privalomi!) vietiniams gidams 2-3 EUR asm. (dienai) ir vairuotojams 1-2 EUR asm. (dienai), gėrimai pietų ir vakarienių metu, kitos nepaminėtos išlaidos.

Svarbi informacija

Daugiau informacijos: https://www.gruda.lt/naujienos/esim-virtuali-kortele

Papildoma informacija

- Kelionės organizatorius pasilieka teisę optimizuoti maršrutą likus mėnesiui iki kelionės pradžios.
- Pasikeitus skrydžių, traukinių, keltų tvarkaraščiams, lėktuvų bilietų ir/arba kitų paslaugų kainoms, valiutų kursams, kelionės programa, data ir kaina gali keistis. **Aviabilietai negrąžinami ir nekeičiami, pinigai už juos negrąžinami.**
- Siūlomų ekskursijų, pramogų, objektų lankymo tvarka, skaičius ir kainos gali keistis.
- Nurodyta tarpinių pervežimų trukmė gali keistis dėl kelių būklės, eismo ar oro sąlygų.
- **Siekdamas užtikrinti keliautojų saugumą**, kelionės organizatorius pasilieka teisę keisti kelionės programą, ekskursijų eilės tvarką, viešbučius, skrydžius ir pervežimus dėl aplinkybių arba įvykių kelionės šalyje (gamtos reiškiniai, oro sąlygos, streikai, politinės aplinkybės, etc.), kurių nebuvo galima numatyti iki kelionės pradžios. Kelionės organizatorius neatsako už papildomas išlaidas, atsiradusias dėl šių aplinkybių (pvz, vizų pratęsimas, nauji lėktuvo bilietai, papildomos nakvynės, pervežimai, skiepai ir pan.).
- Esant nepalankioms oro sąlygoms Mustango regione maršrutas gali būti kardinaliai perdarytas.
- Minimalus keliautojų skaičius grupėje – 15 turistų. Nesurinkus minimalaus turistų skaičiaus ir, turistams sutikus, grupė gali vykti be kelionės vadovo iš Lietuvos; kelionės kaina perskaičiuojama.
- **Nepamirškite pasirūpinti savo sveikata**: pasikonsultuokite su šeimos gydytoju, kelionėje turėkite individualią vaistinėlę. Rekomenduotinų skiepų sąrašas svetainėje https://nvsc.lrv.lt/skiepai-keliautojams.
- LR piliečio pasas turi galioti ne mažiau kaip 6 mėn. po kelionės pabaigos. **SVARBU! Pasas turi būti tvarkingas, nesuplyšęs, jame neturi būti neoficialių antspaudų***. SVARBU! Atkreipiame dėmesį, kad, remiantis nauja ES direktyva, joks asmens dokumentas negalioja ilgiau kaip 10 metų po jo išdavimo datos.
- **KELIONIŲ ORGANIZATORIUS „Kauno Grūda“ NEATSAKO UŽ PASIENIO PAREIGŪNŲ IR ORO VEŽĖJŲ VEIKSMUS.**

***Kas yra neoficialūs antspaudai?** Tai suvenyriniai antspaudai, kuriuos keliautojai gali gauti turistinėse vietose (pvz.: Maču Pikču, Ušuajoje, Japonijoje, Jungfrau ir kt.). Jei norite turėti suvenyrinį antspaudą, skirkite jam vietą užrašų knygutėje. Į pasą jų dėti griežtai nerekomenduojama.

Detalios informacijos kreiptis į maršruto operatorių

Eglė Germanavičienė 052101458 egle.germanaviciene@gruda.lt

Skambinkite mums
I-V 09:00 - 18:00, VI : Nedirbame, VII : Nedirbame
Kaunas: (0-37) 32 44 54 , **Vilnius:** (0-5) 215 00 77 , **Klaipėda:** (0-46) 43 34 06 , **Mažeikiai:** (0-44) 32 53 00 , **Online užsakymai:** 061148640 , **Grupėms:** (0-37) 40 41 73